

DEBRECENI ÍTÉLŐTÁBLA

Pf.II.20.147/2022/8. szám

A Debreceni Ítéltábla a Helfrichné dr. Burai Márta ügyvéd (cím) által képviselt Felperes (cím) felperesnek a dr. Czeglédy Attila ügyvéd (cím) által képviselt Alperes (cím) alperessel szemben alapítói határozat hatályon kívül helyezése iránt indult perében az Egri Törvényszék 12.P20.226/2020/110. szám alatti ítélete ellen a felperes által 114. sorszám alatt benyújtott fellebbezés folytán – tárgyaláson kívül - meghozta a következő

ítéletet:

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatja; az alapító 2/2020. (X.07.) határozatát hatályon kívül helyezi és új határozat hozatalát rendeli el.

Mellőzi a felperes az alperes javára perköltség megfizetésében marasztalását. Kötelezi az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 234 000 (kétszázharmincnégyezer) forint együttes első- és másodfokú perköltséget.

Ez ellen az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

Indokolás

[1] A Heves Megyei Bíróság 2004. november 5. napján kelt Pk.60.113/2004/4. sorszámú végzéssel A-86. nyilvántartási szám alatt vette nyilvántartásba az alperest, melynek alapítója Alapító1 volt. Az alapító okirat a kuratóriumról akként rendelkezett, hogy a tagjait és elnökét az alapító kéri fel határozatlan időre.

[2] Az alapító 2017. január 28. napján az 1/2017. alapítói határozattal az alapítói jogok gyakorlására Alapító2-t jelölte ki, akit 2017. február 13. napján kelt Pk.60.113/2004/46. alatti végzéssel jegyezték be a nyilvántartásba. Alapító2 2017. február 16. napján a 4/2017. számú alapítói határozattal kuratóriumi elnöki tisztségre a felperest jelölte ki határozatlan időre.

[3] Az alapítói jogok gyakorlója és a felperes között ezt követően a viszony megromlott. Alapító2 a 2018. május 16. napján kelt 1/2018. alapítói határozatával a felperes elnöki megbízását azonnali hatállyal visszavonta, 2/2018. szám alatti határozatával a kuratórium elnökének Elnök1-t nevezte ki. Az Egri Törvényszék Pk.60.113/2004/86. szám alatti végzésével a változásbejegyzési kérelmet visszautasította. Az alapítói jogok gyakorlója a változásbejegyzési kérelmet újra előterjesztette, a nyilvántartó bíróság 98. sorszám alatti – fellebbezett részében a Debreceni Ítéltábla által helybenhagyott – végzésével a változásbejegyzési eljárást megszüntette és felhívta az alapítót, hogy 30 napon belül kereset benyújtásával kezdeményezheti az alapítvány kuratóriuma új tagjának nyilvántartási bejegyzését. Alapító2 2018. november 25. napján (116. sorszám alatt) ugyanezen alapítói határozatok alapján ismételten változásbejegyzési kérelmet terjesztett elő, melyet a nyilvántartást vezető bíróság 122. sorszám alatti jogerős végzésével ismét elutasított. 2018. december 13. napján az alapítói jogok gyakorlója egyebek mellett az 1/2018. számú alapítói határozatra tekintettel újabb változásbejegyzési kérelmet terjesztett elő, melyet az Egri Törvényszék 130. sorszám alatti végzésével elutasított. Ezen végzést a Debreceni Ítéltábla Pkf.20.057/2019/2. szám alatti végzésével helybenhagyta, a jogerős végzést a Kúria Pkf.IV.20.582/2019/15. számú végzésével hatályában fenntartotta.

[4] Az alapító okiratot 2019. augusztus 15. napján módosította az alapítói jogok gyakorlója, amelynek időpontját a bíróság 172. sorszám alatti végzéssel nyilvántartásba vette. A módosítás a kuratórium vonatkozásában akként rendelkezett, hogy annak elnökét és tagjait az alapító bízta meg. A kuratórium elnökeként a felperest, tagjaiként Elnök1-t, valamint Tag1-t tüntette fel, mindhármuk vonatkozásában akként rendelkezett, hogy megbízatásuk határozatlan időre szól. Rendelkezett továbbá arról, hogy a kuratóriumi tagság megszűnik a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 3:25. § szerint, illetve visszahívással, lemondással, a vezető tisztségviselő halálával, cselekvőképességének a tevékenység ellátásához szükséges körben történő korlátozásával, kizáró vagy összeférhetlenségi ok bekövetkezésével. Az alapító a kuratórium kijelölését visszavonhatja, ha a tevékenysége veszélyezteti az alapítvány céljait.

[5] Az alapítói jogok gyakorlója ezt követően 2020. július 7. napján keltén kívánta módosítani az alapító okiratot akként, hogy abban Tag1 kuratóriumi tag megbízási idejét határozatlanról határozott időre módosította, azonban a nyilvántartást vezető bíróság a változásbejegyzési kérelmet 188. szám alatti – a Debreceni Ítéltábla Pkf.II.90.002/2020/2. számú végzésével jogerős – határozatával elutasította.

[6] Alapító2 2020. október 7. napján hozott 2/2020. (X.07.) számú határozattal a felperes kuratóriumi elnöki határozatlan időre szóló kijelölését 2020. december 31. napjáig tartó határozott idejű kijelölésre módosította. Az ezen a napon hozott további alapítói határozatokkal a kuratórium többi tagjának határozatlan idejű kijelölését is ugyanezen időpontig tartó határozott idejű kijelölésre módosította, egyidejűleg határozott időre kijelölte a kuratórium új tagjait is.

[7] Az alapítói jogok gyakorlója 2020. november 8. napján az alapítói okiratot akként módosította, hogy a kuratórium tagjait és a tagok közül a kuratórium elnökét határozott vagy határozatlan időre az alapító bízta meg. Az ezen változások bejegyzésére irányuló kérelmét az Egri Törvényszék Pk.60.113/2004/216. számú végzésével elutasította, a végzést a Debreceni Ítéltábla helybenhagyta.

[8] Ezt követően több eljárás után az Egri Törvényszék 237. számú végzésével, 2021. október 14. napján jegyezte be a civil szervezetek nyilvántartásba az időközben ismét módosított létesítő okirat keltét, elrendelte a kuratórium tagjai, köztük a felperes adatainak törlését és bejegyezte a kuratórium új tagjait.

[9] A felperes keresetében az alapítói jogok gyakorlójának 2/2020. (X.07.) számú határozata hatályon kívül helyezését kérte a Ptk. 3:35. § és 3:36. § (1) bekezdése alapján. Állította, hogy az alapítói határozat az alapító okiratba ütközik, mivel az érvényes alapító okirat szerint a kuratórium tagjainak kijelölése határozatlan időre történik. Előadta továbbá, hogy a döntés az alapítvány célját megghiúsítja. Hivatkozott továbbá arra, hogy az alapító határozata a rendeltetésellenes joggyakorlás tilalmába ütközik, az lényegében a felperes burkolt visszahívása. Kérte annak megállapítását a Ptk. 3:37. § alapján, hogy az ítélet hatálya a kuratórium további tagjaira is kiterjed.

[10] Az alperes ellenkérelmében elsődlegesen a kereset elutasítását kérte arra hivatkozva, hogy a felperesnek nincs keresetösség joga. Másodlagosan a kereset elutasítását a keresetindításra előírt 30 nap elmulasztása miatt kérte, míg harmadlagosan a kereset megalapozatlanságára hivatkozott. Negyedleges kérelme az eljárás megszüntetésére irányult. Állította, hogy a nyilvántartást vezető bíróság a felperest jogellenesen jegyezte be a nyilvántartásba kuratóriumi elnökként, a felperes soha nem volt a kuratórium tagja. Az alapítói jogok gyakorlója jogszerűen járt el, hiszen a PJD.2020.2. döntésben foglaltak szerint az alapító a kuratórium tagjainak határozatlan idejű kijelölését határozott idejűvé alakíthatja, mely nem minősül visszahívásnak.

[11] Az elsőfokú bíróság ítéletében a felperes keresetét elutasította és kötelezte a felperest az alperes javára 75 000 forint perköltség megfizetésére.

[12] Az ítélet indokolásában rögzítette, hogy a keresettel támadott határozatok meghozatalának időpontjában az alapítói jogok gyakorlója a civil szervezetek nyilvántartásába is bejegyezten Alapító2 volt, ezért a keresetet érdemben kellett vizsgálni. Kifejtette, hogy az alapító részére biztosított jelentős jogokra tekintettel maga is az alapítványi szervezet részének tekintendő. Az alapító és az alapítvány szervezetei, köztük a kurátorok is kötelesek a jogaikat jóhiszeműen, tisztességesen és rendeltetésszerűen gyakorolva, együttesen biztosítani az alapítvány törvényes működését.

[13] A 2020. október 20. napján hatályos alapító okirat szerint az alapítót illette meg a kuratórium tagjai kijelölésének joga határozott vagy határozatlan időre. A Ptk. 3:398. § (2) bekezdésének és a Ptk. 3:25. § (1) bekezdés c) pontjának összevetésével arra a következtetésre jutott, hogy a határozatlan időre kijelölt kuratóriumi tag visszahívható, a határozott időre kijelölt tag ugyanakkor csak abban az esetben, ha tevékenysége közvetlenül veszélyezteti az alapítványi cél megvalósulását [86]. Nem tekinthető ugyanakkor a kuratóriumi tag visszahívásának, ha az alapító a kuratóriumi tag határozatlan időre szóló kijelölését határozott időtartamúvá alakítja. Az alapító okirat ilyen tartalmú módosítása magában hordozhatja a joggal való visszaélés lehetőségét.

[14] A Ptk. joggal való visszaélést általánosságban tiltó 1:5. § (1) bekezdése generálkaluzula, nem önálló törvényi tényállás és nem teremt önállóan is érvényesíthető alanyi jogot, egy konkrét jogvita eldöntésének kizárólagos alapjául nem szolgálhat. Ezért nem csak azt kellett vizsgálni, hogy az alapítói jogok gyakorlója a törvényben biztosított alanyi jogát visszaélésszerűen gyakorolta-e, hanem figyelemmel kellett lenni valamennyi jogilag releváns körülményre. Erre is figyelemmel értékelte, hogy a felperes annak létrehozásától kezdődően tevékenyen részt vett a néhai házastársa kuratóriumi elnöksége mellett működő alapítványban. Az alapító, Alapító1 előbb a fiát – a felperes házastársát –, majd az ő hirtelen megbetegedését követően Alapító2-t jelölte ki az alapítói jogok gyakorlására, ezen időszakban a felperes és az alapítói jogok gyakorlója jó kapcsolatot ápolt; Alapító2 bízta meg a felperest a kuratóriumi elnöki tisztség ellátásával. A felek közötti kapcsolat fokozatosan megromlott, több pert és egyéb eljárást indítottak; a felperes személyes előadása szerint eltávolodásuk, ellentétük mára visszafordíthatatlan, ez azonban önmagában nem indokolhatta törvényesen a felperes által támadott alapítói határozat meghozatalát. Az elsőfokú bíróság ugyanakkor a felperes nyilatkozata és T1 tanúvallomása alapján arra a meggyőződésre jutott, hogy a felperes és az alapítói jogok gyakorlója között a minimális bizalom sem áll fenn, így a szükséges együttműködésre nem képesek.

[15] A felperes személyes előadásában is kiemelte az alapítvány és a többségi tulajdonában álló, az alapítványt kiszolgáló gazdasági társaságok összefonódását, utalva arra, hogy más kuratóriumi elnökkel e társaságok nem tudnának együttműködni. A felperes hivatkozott továbbá az alapítvány céljainak eléréseért személyesen és gazdasági társaságokon keresztül történt anyagi felelősségvállalására is. Ezen hivatkozásai azonban nem relevánsak, mivel az alapítvány célja nem lehet elsődlegesen gazdasági tevékenység folytatása, az alapítványi vagyon az alapítvány céljaira fordítandó. Kiemelte, hogy habár a kuratórium elnökeként jelenleg nem a felperes, hanem Elnök2 jár el, a gazdasági társaságok a szolgáltatásokat továbbra is biztosítják, a kuratórium elnöke a szerződéseket nem szüntette meg. A kuratórium jelenlegi elnöke a Ptk. 3:21. § (2) bekezdésében foglaltakat nem sértette, nem állapítható meg, hogy a jelenlegi kuratórium ne lenne figyelemmel az alapítvány érdekeire.

[16] Habár az alapítói jogok gyakorlója több alkalommal is előterjesztett változásbejegyzési kérelmeket, melyeket a bíróság jogerős határozattal elutasított, ez a visszaélésszerű joggyakorlást nem igazolja. Védendő érdek, hogy az alapító a kuratórium visszahívásának és

új kuratórium kijelölésének jogát ne gyakorolhassa önkényesen; mindamellet a kuratóriumi tagság nem alanyi jog, ezért a felperes perben előadott valamennyi hivatkozását elvetetve megállapította, hogy a felperes nem bizonyította az alapító jogok gyakorlójának visszaélészerű joggyakorlását.

[17] A felperes fellebbezésében az elsőfokú ítélet megváltoztatásával a 2/2020. (X.07.) számú alapítói határozat hatályon kívül helyezését és az alperes ennek türése, valamint mindkét fokú perköltsége megfizetésére kötelezését kérte.

[18] Kiemelte, hogy keresetét elsődlegesen az alapítói határozat jogszabályba, létesítő okiratba ütközésére alapította, mivel az alapítói határozat meghozatalakor érvényben volt alapító okirat VI. pontja szerint a kuratórium tagjainak megbízása határozatlan időre szóló és rögzítette a visszahívás eseteit is. Az alapító okirat az alapító döntéseinek korlátját is jelenti. Az alapító a támadott döntéssel egyidejűleg nem, csak 2020. november 8. napján módosította az alapító okiratot, e módosítás ugyanakkor joghatállyal nem rendelkezik, a nyilvántartást vezető bíróság annak jogszabálysértő jellege miatt a változásbejegyzési kérelmet jogerős végzéssel elutasította. Az elsődleges kereseti hivatkozására vonatkozó jogi indokolást az elsőfokú ítélet nem tartalmaz.

[19] Az alapítói határozat alapító okiratba ütközését állította azon okból is, hogy az a II. fejezetben rögzített alapítványi céllal ellentétes. Ezen kereseti hivatkozására az elsőfokú ítélet jogi indokolást szintén nem rögzít. Az e körben általa hivatkozottakat T1 tanúvallomása igazolta, hiszen előadása szerint a jelenlegi kuratóriumi összetétel mellett nem feltétlenül biztosítottak az alapítvány önálló jogi személyiségű szervezeti egységének működési feltételei.

[20] Továbbra is hivatkozott arra, hogy az alapítói határozat a Ptk. 1:5. § (1) bekezdésébe ütközik, az alapítói jogok gyakorlója döntésével ténylegesen a Ptk. 3:398. § (2) bekezdése szerinti indokolási kötelezettség alól kívánt mentesülni, eljárása ezen jogszabályi rendelkezés megkerülésére irányult. Az elsőfokú bíróság nem mérlegelte az általa a joggal való visszaélés alátámasztására előadott érveket. Kiemelte, hogy az elsőfokú bíróság által megállapított tényállásban is rögzítettek szerint az alapítói jogok gyakorlója két polgári pert és hét változásbejegyzési eljárást kezdeményezett sikertelenül az elmozdítása érdekében. Tényleges célja, hogy közvetlen befolyást szerezzen az alapítvány működésére. A Ptk. 3:398. § (2) és 3:25. § (1) bekezdése szerint a kuratórium tagja kizárólag akkor hívható vissza, ha közvetlenül veszélyezteti az alapítványi cél elérését; az alapítvány működésének garanciális biztosítéka, hogy az alapító az alapítványi vagyon rendelkezésre bocsátását követően ne szólhasson bele az alapítvány működésébe, a kuratórium döntéseibe. Ebből következően az alapító alapítói jogait sem gyakorolhatja korlátlanul. Az elvi kiindulás alapján jogos magatartás annak adott konkrét módon történő gyakorlása miatt jogellenessé válhat (visszaélészerű joggyakorlás), mely esetben az alanyi jog nem érvényesülhet. A joggyakorlat nem találta megengedhetőnek erre tekintettel a kuratórium tagjának az alapító és a kuratóriumi tag közötti bizalmatlanság okából történt visszahívását. Álláspontja szerint a visszaélészerű joggyakorlást a tanúvallomásokkal és becsatolt okiratokkal megfelelően bizonyította.

[21] Az alperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérte annak helyes indokai alapján. Kérte a felperest marasztalni a másodfokú eljárással felmerült költségeiben. Hangsúlyozta, hogy az alapító módosította az alapító okirat VI. pontját, ekként a keresettel támadott döntés abba nem ütközött. A Ptk. 3:398. § (1) bekezdés alapján a kuratórium tagjai határozott vagy határozatlan időre jelölhetők ki, az alapító ennek megfelelően az összes kurátor mandátumát határozott időre módosította, mely megfelel az irányadó jogszabályi rendelkezéseknek. Ettől eltérő kérdés, hogy a nyilvántartást vezető bíróság a módosított alapító okiratot mikor vette nyilvántartásba, az mikortól hatályos. Utalt

arra, hogy ezen eljárás éppen a felperesi magatartás miatt húzódott el, de nem tette vitássá, hogy az alapító okiratot javítani kellett.

[22] Hangsúlyozta, hogy a határozatlan időre szóló kijelölés határozott idejűvé alakítása nem minősül a kurátor visszahívásának; az alapítvány célját nem veszélyezteti a módosítás. A felperes fellebbezésében nem fejtette ki, hogy a támadott döntés mennyiben sérti a törvényes érdekeit, az alapítói jogok visszaélésszerű gyakorlását nem bizonyította. Az alapító és a felperes közötti kapcsolat megromlása mellett is működtetni kell az alapítványt, az alapító döntése éppen a törvényes működés helyreállítását célozta. Utalt arra is, hogy az alapítói jogok gyakorlása lényegében korlátozástól mentes, a kuratóriumi tisztség időtartamára vonatkozó alapítói döntés „kvázi megtámadhatatlan”, amelynek nincs bírói felülvizsgálati kontrollja.

[23] A felperes a Pp. 376. § (4) bekezdés alapján tett észrevételében kiemelte, hogy az elsőfokú ítélet a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 341. §-ába ütközően nem terjed ki valamennyi érvényesített követelésre, az elsőfokú bíróság továbbá nem tett eleget a Pp. 346. § (5) bekezdése szerinti indokolási kötelezettségének, az ítélet az egyes kereseti hivatkozásokra reagáló jogi érvelés mellett a bizonyítékok mérlegelésével kapcsolatos kritériumokat sem rögzíti. Sérelmezte a végrehajtás felfüggesztése iránti kérelme elutasításáról rendelkező első- és másodfokú határozat egyes megállapításait; kiemelte, hogy keresete a Ptk. 3:37. § alapján a perben nem álló személyekre is kiterjed. Sérelmezte, hogy az eljáró bíróságok a Pp. 35. § (1) bekezdésébe ütközően kifogása ellenére nem vizsgálták az alperesi jogi képviselő meghatalmazásának jogszerűségét, e kifogására az elsőfokú ítélet nem tért ki. Hangsúlyozta továbbá, hogy az alapító okirat módosítására a sérelmezett alapítói határozatot követően került sor, annak visszaható hatálya nincs. Továbbra is állította, hogy az alapítói jogok gyakorlójának döntése a visszaélésszerű joggyakorlás tilalmába ütközik, melynek vizsgálata során nem mellőzhető a döntés céljának vizsgálata, annak mérlegelése, hogy az nem a visszahívás jogának megkerülésére irányult-e. Az elsőfokú eljárásban részletesen kifejtette, hogy a döntés mennyiben károsítja a személyében, kiemelve, hogy jogellenes eltávolítása miatt a személye iránti bizalom sértően megváltozott.

[24] Az ítéltábla a fellebbezést a Pp. 376. § (1) bekezdése alapján tárgyaláson kívül bírálta el, és azt megalapozottnak találta.

[25] A felperes megalapozatlanul hivatkozott a Pp. 341. § (1) bekezdésének sérelmére. A teljesség elve alapján az ítéletben foglalt döntésnek ki kell terjednie a perben érvényesített valamennyi kereseti kérelemre. A felperes keresete az alapítói határozat hatályon kívül helyezésére irányult, mely kereseti kérelmét az elsőfokú bíróság elbírálta. A kereset jogi indokaként a felperes elsődlegesen az alapítói döntés alapszabályba ütközésére hivatkozott, melyet az elsőfokú bíróság nem talált megalapozottnak, az elsőfokú ítélet [84] bekezdésében rögzítve, hogy „az alperesi alapítvány 2020. október 7. napján hatályos alapító okirata értelmében is az alapítót illette meg hogy kijelölje a kuratórium három tagját határozott vagy határozatlan időre”; mely megállapításból következően nem fogadta el azon felperesi hivatkozást, hogy a döntés meghozatala idején hatályos létesítő okirat kizárólag a kuratóriumi tagok határozatlan idejű kijelölését tartalmazta. Az elsőfokú bíróság továbbá azt is kifejtette ítéletében, hogy a kuratórium jelenleg kijelölt elnöke az alapítvány önálló jogi személyiséggel felruházott intézmények működését biztosító gazdasági társaságok szerződéseit fenntartotta, a kuratórium elnöke az ügyvezetési tevékenységét az alapítvány jogi érdekeinek megfelelően látja el [121]-[127], mely indokolási részből következően az elsőfokú bíróság a felperes azon hivatkozását is megalapozatlannak találta, mely szerint a támadott alapítói döntés az alapító okirat II. fejezetében meghatározott alapítványi célokat veszélyeztetné. Az elsőfokú bíróság ítélete az egyes felperesi hivatkozásokra vonatkozó jogi érvelést, a releváns bizonyítékokat és

azok értékelését, valamint a döntés alapjául szolgáló jogszabályokat és azok értelmezését ugyan nem az egyes kereseti jogi érvekre elkülönítetten, koherensen tartalmazza, mely megnehezíti az ítélet értelmezését; azonban annak tartalmából a fentiek szerint megállapítható, hogy az elsőfokú bíróság a felperes valamennyi kereseti hivatkozását elbírálta.

[26] A felperes kizárólag az elsőfokú ítélet megváltoztatására irányuló fellebbezésében hivatkozott az indokolási kötelezettség megsértésére, mely eljárási szabálysértés – amennyiben a megtámadott határozat olyan mértékben hiányos, hogy abból nem állapítható meg, a bíróság mire alapította a döntését – a Pp. 380. § c) pontja szerint az ítélet hatályon kívül helyezésének lehet az oka. Önmagában az indokolási kötelezettség megsértése az ítélet megváltoztatásának alapjául nem szolgálhat.

[27] A Pp. 346. § (5) bekezdéséből következően a döntés indokolásának az ügy érdeme szempontjából releváns kérdésekre kell kiterjednie. Az indokolási kötelezettségből nem következik, hogy a felek által felhozott valamennyi érvet egyenként kellene cáfolni, különösen, hogy a felek szubjektív elvárásait kielégítő részletességgel [3354/2020. (X.14.) AB határozat]. Az elsőfokú bíróság ítélete azonban még ennek figyelembevételével is hiányos annyiban, hogy nem rögzíti a felperes eljárás szabálytalansága miatti kifogása elutasításának indokait, azonban ez a másodfokú eljárás során pótolható volt.

[28] A felperes az elsőfokú eljárásban 39. sorszám alatt a Pp. 156. § szerinti eljárás szabálytalansága miatti kifogást terjesztett elő, sérelmezve az alperesi jogi képviselő meghatalmazásának jogszerűségét, arra hivatkozással, hogy az a Ptk. 3:36. § (3) bekezdésébe ütközik. A kifogás elutasításáról a Pp. 156. § (2) bekezdése szerint az elsőfokú bíróságnak alakszerű határozatot kellett volna hoznia, az elutasítás indokairól legkésőbb az ítéletben számot kellett volna adnia, melynek nem tett eleget. Azonban figyelemmel arra, hogy a felperes kifogása nem megalapozott, az elsőfokú bíróság ezen eljárási szabálysértése az ügy érdemi eldöntésére nem hatott ki (Pp. 381. §).

[29] Jelen pert az alperesi jogi személy határozatának hatályon kívül helyezése iránt az alperes törvényes képviselője indította, az alperes perbeli képviseletére ekként a Ptk. 3:36. § (3) bekezdésének megfelelően a felügyelőbizottság valamely tagja jogosult. A felperes által hivatkozott 4/2020. (X.26.) számú kuratóriumi határozat a képviseleti jog keletkeztetésére nem alkalmas. A hivatkozott kuratóriumi határozatot a kuratórium akként hozta meg, hogy a döntéshozatalban kizárólag maga a felperes és Tag1 kuratóriumi tag vett részt, a felperes azonban a határozathozatalból a Ptk. 3:19. § (1) bekezdés f) pontja és az alapító okirat VI. pontja szerint kizárt volt. E kérdésben ekként a kuratórium nem volt határozatképes, érvényes határozatot már ezért sem hozhatott; a felperes tévesen állította, hogy az alperesnek a képviselet ellátására jogosult vezető tisztségviselője lett volna.

[30] Az alperes 24. sorszám alatt az alperesi felügyelőbizottság elnöke által az alapítvány perbeli képviseletére szóló meghatalmazást nyújtott be. A Ptk. 3:36. § (3) bekezdésében írt felügyelőbizottsági kijelölő határozatot ugyan az alperes nem csatolta, azonban a felperesi hivatkozással szemben ez nem igazolja, hogy a felügyelőbizottság elnöke a felügyelőbizottsági tagok álláspontjának ismerete nélkül adott volna meghatalmazást a jogi képviselőnek. Amennyiben a felügyelőbizottság elnöke a felügyelőbizottság határozata nélkül járt volna el, a Ptk. 6:14. § szerinti álképviselő, akinek eljárását az alperes a perben 91. sorszám alatt csatolt, a kuratórium időközben alapítói határozattal kijelölt és a nyilvántartásba is bejegyzett kuratóriumi elnökétől származó meghatalmazással és a korábbi nyilatkozatok fenntartásával jóváhagyta, így a jogi képviselő nyilatkozatai ez esetben is alkalmasak joghatás kiváltására. Megjegyi az ítéletábla, hogy a törvényes képviselő mellőzése a Pp. 379. § alapján az eljárás jóváhagyásával még a másodfokú eljárás során is orvosolható.

[31] Az elsőfokú bíróság ugyanakkor a tényállást részben hiányosan, részben iratellenesen rögzítette és abból téves jogi következtetésre jutott.

[32] Az alperes tévesen állította fellebbezési ellenkérelmében, hogy az alapítói jogok gyakorlása lényegében korlátozástól mentes lenne. Az alapítvány jellegzetessége az alapítótól történő elkülönülés, az alapító az alapítást követően csak korlátozottan szólhat bele az alapítvány működésébe azon körben, amelyet a jogszabály kifejezetten lehetővé tesz a számára, de ezen esetben is döntésének meg kell felelnie a jogszabályoknak, és az alapítvány „belső jogát” adó létesítő okiratban foglaltaknak (Ptk. 3:35. §). Az alapítói döntés továbbá annak a jogszabályoknak, a létesítő okiratnak való megfelelése esetén sem gyakorolható visszaélészerűen (Ptk. 1:5. §). Figyelemmel arra, hogy joggyakorlás visszaélészerűsége a Ptk. 1:5. §-ból következően csak akkor állapítható meg, ha a jog gyakorlása nem ütközik konkrét tilalomba – azaz az alapítói döntés a jogszabályoknak és a létesítő okiratnak is megfelel –, a felperes keresete és fellebbezése alapján elsődlegesen az volt vizsgálandó, hogy a támadott alapítói döntés az alapító okirat rendelkezéseibe ütközik-e. Az elsőfokú bíróság ennek ellenére a létesítő okirat és módosításai kurátorok megbízásának időtartamára vonatkozó rendelkezéseit, azok változását nem rögzítette; melyet az ítéltábla jelen ítéletében pótol.

[33] A felperes sem tette vitássá, hogy az alapítót megilleti az alapító okirat olyan módosításának joga, amellyel a korábban határozatlan időre kijelölt kurátorok tagsági viszonyát határozott idejűvé alakítja (PJD.2020.2.). Ebben az esetben a tisztségéről le nem mondott kurátor tisztsége a határozott idő elteltével megszűnik. A támadott 2/2020. (X.07.) alapítói határozat ugyanakkor nem az alapító okirat módosításáról, csupán arról rendelkezik, hogy az alapítói jogok gyakorlója a kuratóriumi elnök kijelölését módosítja határozatlanról határozott időre.

[34] Az alapító okirat módosítása az alapító egyszemélyi döntése. A civil szervezetek bírósági nyilvántartásáról és az ezzel összefüggő eljárási szabályokról szóló 2011. évi CLXXI. törvény (továbbiakban: Cnytv.) 38. § (1) bekezdése szerint a létesítő okirat módosítását a bíróságnak változásbejegyzési kérelemmel be kell jelenteni, a (3) bekezdés értelmében a bíróság a szervezet nyilvántartásba vételi eljárás szabályai szerint vizsgálja, hogy a létesítő okirat módosítása megfelel-e a jogszabályoknak. Ezen rendelkezésből, valamint a 91. § (1) bekezdés c) pontjából, a 92. § (1) bekezdés a) pontjából, a 37. § (1) bekezdéséből, valamint a 24. § (3) bekezdéséből következően csak olyan módosított létesítő okirat tekinthető joghatályosnak és lehet kötelező, amelyet a nyilvántartásba bejegyeztek. A bíróság a létesítő okirat módosításának – a módosítás időpontjának – a nyilvántartásba vételével arról dönt, hogy a módosított, a változásokkal egységes szerkezetbe foglalt létesítő okirat rendelkezései nem ütköznek jogszabályba, azt érvényesnek fogadja el; csak ezen értelmezés mellett tudja teljesíteni törvényességi felügyeleti kötelezettségét (Kúria Pfv.20.321/2020/3.).

[35] Az elsőfokú bíróság iratellenesen rögzítette ítéletében, hogy a keresettel támadott alapítói határozat meghozatalának időpontjában hatályos alapító okirat szerint az alapító a kuratórium tagjait határozott vagy határozatlan időre jelölhette ki. A csatolt nyilvántartási iratokból megállapíthatóan az alapítói döntés meghozatalakor nyilvántartásba vett módosítás időpontjára figyelemmel a 2019. augusztus 15. napján kelt létesítő okirat volt hatályos, amely VI. pontjában akként rendelkezett, hogy a kuratórium elnökét és tagjait az alapító bízza meg. A korábban hatályos alapító okirattal szemben ezen mondatban nem szerepelt az a kitétel, hogy a kijelölés határozatlan időre lehetséges. Ugyanakkor a kuratóriumi tagság megszűnésének esetei között a határozott idő leteltét nem rögzítette, továbbá a kuratórium elnökének és tagjainak megjelölésénél tartalmazta, hogy megbízásuk határozatlan időre szól. Ebből pedig egyértelműen következik, hogy a hatályos alapító okirat szerint a kuratórium elnökét és tagjait az alapítói jogok gyakorlója a korábban hatályos alapító okirattal egyezően

határozatlan időre jelölhette ki. Az alapítói jogok gyakorlója a 2/2020. (X.07.) határozatában az alapító okirat módosítása nélkül határozott a felperes megbízási idejének módosításáról, mely ekként az alapító okiratba ütközött.

[36] Az alapítói jogok gyakorlója csak ezt követően, 2020. november 8. napján kelt alapító okirat módosításával kívánta a kuratóriumi elnök és tagok kijelölésének idejét a korábbiaktól eltérően szabályozni akként, hogy az „határozott vagy határozatlan” időre történhessen, azonban a változásbejegyzési kérelmét a nyilvántartást vezető bíróság jogerős végzéssel elutasította; csak 2021. október 14. napján jegyezte be a civil szervezetek nyilvántartásába azon módosított létesítő okirat keltét, amely a kuratórium tagjainak és elnökének határozott időre történő kijelölését tartalmazza. Az alperes által kifejtettekkel szemben a per eldöntése szempontjából azonban nem bír jelentőséggel az a tény, hogy az alapítói határozatot követően született olyan módosítás, amelybe már nem ütközik a korábban hozott határozat, hiszen az alapítói határozatnak annak meghozatala időpontjában kell megfelelnie a létesítő okiratnak; az alapítói határozat létesítő okiratba ütközése az alapító okirat utólagos módosításával nem orvosolható.

[37] Jelen pernek nem volt tárgya a felperest kuratóriumi elnökké kijelölő alapítói határozat és az annak nyilvántartási bejegyzéséről rendelkező határozat felülvizsgálata, az ezen határozatokkal szembeni jogorvoslati határidők elteltek. A határozatok megtámadására csak jogszabályban meghatározott időn belül kerülhet sor, mivel a jogi személy működése nem lehetetleníthető el azzal, hogy a határozatai szerinti cselekvés túl hosszú ideig vitatható. Utal arra ugyanakkor az ítéltábla, hogy az alperes ezzel kapcsolatos előadására vonatkozó álláspontját már rögzítette a Pkf.II.20.057/2019/2. szám alatti végzésében.

[38] A támadott alapítói határozat tehát az alapító okirat VI. pontjába ütközik; a Ptk. 3:37. § (3) bekezdésére az alperes nem hivatkozott, ugyanakkor nem is állapítható meg, hogy az alapító okiratba ütközés ne lenne jelentős vagy ne veszélyeztetné az alapítvány működését, ezért azt a Ptk. 3:37. § (1) bekezdése alapján hatályon kívül kellett helyezni.

[39] Az alapítói jogok gyakorlója a per folyamatban léte alatt ugyanakkor az alapító okiratot egyebek mellett a kuratóriumi tagság időtartamára vonatkozóan módosította, a módosítás időpontját a bíróság nyilvántartásba vette; mely létesítő okirat hatályát nem érinti az alapítói határozat hatályon kívül helyezése. A törvényes működés helyreállítására így önmagában az alapítói határozat hatályon kívül helyezése nem alkalmas, ezért az ítéltábla a Ptk. 3:37. § (1) bekezdés alapján új határozat hozatalát is elrendelte.

[40] Rámutat ugyanakkor az ítéltábla, hogy jelen ítélet a Ptk. 3:37. § (2) bekezdésére figyelemmel sem jelenti azt, hogy az ugyanazon a napon, de külön meghozott, Tag1 és Elnök2 határozatlan idejű kijelölését határozott idejűvé alakító alapítói határozatok is hatályukat veszítették volna. A kuratórium felperesen kívüli tagjai (vagy más erre jogosult) a Ptk. 3:36. § (1) bekezdésében előírt határidőben az őket érintő alapítói határozat hatályon kívül helyezése iránt nem indítottak pert, így azok továbbra is hatályosak. A Ptk. 3:37. § (2) bekezdése a felperes jogi álláspontjával szemben nem ad lehetőséget arra, hogy a keresettel nem támadott, de azonos tartalmú határozatokat hatálytalannak tekintsék. A Ptk. 3:37. § (2) bekezdése csupán azt jelenti, hogy a 2/2020. (X.07.) alapítói döntés nem csak a felperes és az alperes, hanem valamennyi, ezen határozat hatályon kívül helyezésére irányuló per megindítására jogosult személlyel szemben hatályos. A jogi személyek általános szabályai között elhelyezkedő jogszabályi rendelkezés indoka ugyanis, hogy ha egy adott határozat egyidejűleg több személyt is érinthet, nem elképzelhető, hogy ugyanazon határozat az egyikük vonatkozásában hatályos, míg másikukra hatálytalan legyen. A perbeli keresettel támadott határozat azonban kizárólag a felperes megbízásának idejére vonatkozott, az ítélet ezért a Tag1 és Elnök2 kuratóriumi tagokra vonatkozóan hozott alapítói döntések hatályát nem érinti.

[41] Mivel a felperes elsődleges keresete alapos, az alapítói határozat a létesítő okirat VI. pontjába ütközik, az ítéltábla nem vizsgálta, hogy az egyidejűleg sérti-e az alapító okirat II. pontját, veszélyezteti-e az alapítvány céljának elérését. Megjegyzi ugyanakkor, hogy az alapítványi cél veszélyeztetésének vizsgálata körében nem annak van jelentősége, hogy a felperes kuratóriumi elnöksége alatt az alapítvány a céljának megfelelően működött-e, hiszen abból önmagában nem következik, hogy kijelölése határozott idejűvé alakítása és más kuratóriumi elnök kijelölése mellett az alapítvány célja veszélyben lenne. Ebben a körben azt kellene vizsgálni, hogy a kuratórium elnöke kijelölésének döntés szerinti módosítása, a döntés időpontja és a határozott idejű kijelölés lejártá közötti időtartamra is tekintettel ténylegesen veszélyezteti-e az alapítvány célját.

[42] Mivel az alapítói jogok gyakorlójának döntése a kifejtettek szerint a létesítő okiratba ütközött, a visszaélésszerű joggyakorlás nem vizsgálható. Nem vizsgálta továbbá az ítéltábla ebből következően az elsőfokú bíróság egyéb, az ítéletében foglalt jogi érveinek helytállóságát sem.

[43] Az ítéltábla mindezekre tekintettel az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 383. § (2) bekezdése szerint megváltoztatta, és az alapítói határozat hatályon kívül helyezéséről és új határozat meghozatalának elrendeléséről döntött.

[44] A felperes pernyertességére tekintettel mellőzte az alperes javára perköltségben való marasztalását és a Pp. 83. § (1) bekezdése alapján az alperest kötelezte a felperes elsőfokú eljárással felmerült költségének megfizetésére, mely a felperes által lerótt 36 000 forint illetékből és a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 2. § (1) bekezdése szerint megbízási szerződésben megállapított munkadíjból áll azzal, hogy azt a 2. § (2) bekezdése szerint 100 000 forintra mérsékelte az ítéltábla, mert a megbízási szerződésben a tárgyalások és szerkesztendő okiratok oldalszámának függvényében megállapított ügyvédi munkadíjból adódó összeg nem áll arányban az elvégzett tevékenységgel. Figyelembe vette e körben, hogy az elsőfokú bíróság csupán négy tárgyalást tartott, az ügy jogi megítélése nem tekinthető bonyolultnak.

[45] A Pp. 83. § (1) bekezdése alapján továbbá az alperes köteles megfizetni a felperes másodfokú eljárással felmerült költségét, amely a lerótt 48 000 forint fellebbezési illeték mellett szintén a megbízási szerződésben meghatározott munkadíjat tartalmazza. A másodfokú eljárásban tárgyalást nem tartott az ítéltábla, az okiratszerkesztésért kikötött oldalanként 10 000 forintos munkadíj olyan összeget eredményez, amely az elvégzett ügyvédi tevékenységgel nem áll arányban. A felperes lényegében korábbi jogi álláspontját ismételte, azért az ítéltábla az ügyvédi munkadíjat 50 000 forintra mérsékelte.

Debrecen, 2022. július 12.

Dr. Pribula László s.k. a tanács elnöke, Dr. Gárdosi Judit s.k. előadó bíró,
Dr. Répássy Árpád s.k. bíró